

TUDNIVALÓK A SZÓTÁR HASZNÁLATÁHOZ

A szótár *címszavai* egyszerű szavak (pl. **carburettor**, **electron**) vagy egybeírt összetételek (pl. **printout**, **sawtooth**, **semitrailer**), csak egészen kivételesen szerepelnek a címszavak sorában kötőjeles összetételek, mint pl. **direct-current**, **on-line**, **see-saw**. A különírt vagy kötőjeles szóösszetételeket, jelzős szókapcsolatokat, ill. alakulatokat – amelyek egyébként a szótár zömét alkotják – elvszerűen első elemük alatt szótároztuk. Például a **sedimentation rate**-et a **sedimentation** címszó alatt, annak szócikkében („bokrásban”) találhatjuk meg.

A címszavak több szófajhoz tartozhatnak, úgymint főnév, ige, melléknév, határozó, elöljáró. Többszófajúság esetén az egyes szófajokat római számmal különböztetjük meg.

A *szócikk felépítése* igen egyszerű. Először megadjuk az egyes szófajok legáltalánosabb jelentéseit, ill. azok magyar megfelelőit, majd szakterületek szerint, a szaknyelvi rövidítések (*el*, *geol*, *fiz*, *koh* stb.) ábécérendjében az egyes szakterületek saját jelentéseit.

A szójelentések felsorolása után következnek a már említett összetételek, többszavas alakulatok, sőt igei kifejezések is (pl. **draw out**, **take off**) ábécérendben.

Közismert tény, hogy az angol nyelvben a *szavak egybeírása, különírása*, ill. *kötőjelezése* rendkívül ingadozó, még egyazon nyelvterületen (pl. a brit angolságon) belül is különösen azonban brit/amerikai viszonylatban. Nagy általánosságban azt mondhatjuk: a brit angolság sokkal gyakrabban él a kötőjellel, mint az amerikai, az utóbbi pedig hamarabb és sűrűbben egybe. Mi nem tehetünk mást, úgy szótároztuk az angol adatokat, ahogy forrásainkban találtuk. Erős ingadozás esetében mindkét, sőt nem egy esetben mindhárom változatot megadjuk utalás (→) segítségével. A **saw** címszó alatt szerepel például a **~tooth** kötőjeles összetétel, ahonnan nyíl utal a **sawtooth** címszóhoz. Ez történhet fordítva is: **saddleback** címszónál utalást találunk **saddle-back**-hez, ami azt jelenti, hogy **saddle** címszó alatt kell keresni.

Különböztetjük csak azt tudjuk ajánlani, ha a használó nem talál meg valamit egybeírt címszóként, keresse az összetétel első eleme alatt.

Mint a legtöbb szótárban, a *tilde* (~) helyettesíti a címszót egy-egy szócikkben, ill. szóbokron belül.

A címszavak utáni *cezúra* (|) azt jelenti, hogy a szócikkben a tilde csak a cezúra előtt álló címszórészt helyettesíti.

A címszavak sorában néha azonos alakú, de egymástól gyökeresen eltérő jelentésű szavakkal találkozunk. Ezek az ún. *homonimák*, amelyeket felső indexszámmal különböztetünk meg (pl. **bank¹**, **bank²**, **post¹**, **post²**).

Szótárunk angol nyelvi anyaga a *brit angol helyesírás* tükrözi. Rendszeresen megadjuk azonban az ettől eltérő amerikai (*US*) írásváltozatokat is (**centre/center**, **colour/color**, **disc/disk**, **gauge/gage** stb.), néha csupán az eltérést jelentő betű zárójelbe tételével, pl. **cent(e)ring**, **mo(u)ld**, **analog(ue)** stb.

A szótár mintegy 80 *szakterületi rövidítést* használ, de ezek a rövidítések sokkal szakterületet fednek. Általában ott tettünk ki rövidítést, ahol egy angol szónak vagy szóalakulatnak több jelentése van, ill. több szakterületen használatos. A magától értetődő esetekben gyakran mellőztük a szakjelzést (pl. **computer**, **fission** számos összetételében). Néha több szaknyelvi jelzés is áll egy-egy angol szó vagy szóalakulat után, jelezve ezzel azt, hogy gyakran átfedés van az egyes szakterületek között. S azzal is tisztában kell lennie a használónak – és itt megértésére számítunk –, hogy sok esetben rendkívül nehéz volt megállapítani, hogy az adott szaknyelvi fogalom minősítése (rövidítése) kizárólagos-e, hiszen éles határvonal nem húzható meg például *at* (atomfizika) és *fiz* (fizika), *el* (elektronika) és *távk* (távközlés), *rak* (rakétatechnika) és *úr* (úrkutatás) között. A **laser** alapvetően fizikai fogalom, tehát *fiz* rövidítés minősíti. Ám a gyakorlatban több szakterületen alkalmazzák, az atomfizikától a nyomdászatig és orvostudományon át a videotechnikáig. A szakjelzéseket tehát nem szabad abszolutizálni, azok sokszor csupán azt a szerepet töltik, mint a közlekedésben az útirányjelző táblák.

Végül szólnunk kell a *szinonimákról*, vagyis mind az angolban, mind a magyarban az azonos jelentésű szaknyelvi fogalmak változatairól. A műszaki nyelvben sem igaz ugyanis, hogy egy angol szakszóval egy magyar szakszó felel meg. Számos angol adatnak sokszor több magyar megfelelője, ill. szinonimája van. Például **scanner**: *szt* letapogató, lapolvasó, átolvasó, dekódoló, scanner. Vagy **secondary memory**: *szt* másodlagos memória/tároló, háttérmemória, háttértároló, másodlagos tár, külső memória, programháttér. Ilyen esetekben nem tehetünk mást, mint hogy a sorrendiséggel próbáltuk kifejezni fontosságukat, gyakoriságukat a szinonimáknak. De azt, hogy az adott szövegösszefüggésben melyik ekvivalenst/szinonimát válassza, már a használóra bízunk.

A szerzők